УДК 378.147+81'243

ШЕВЧЕНКО С.П.

старший викладач кафедри «Іноземні мови» Таврійського державного агротехнологічного університету, svstas@rambler.ru

Україна, Мелітополь

ІНОЗЕМНА МОВА ТА МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Статтю призначено питанню іноземної мови та міжпредметних зв'язків навчальних дисциплін. Автор наводить приклади реалізації міжпредметних зв'язків середньої та вищої шкіл України. Використання міжпредметних зв'язків у вищій школі розглянуто на прикладі складання глосаріїв агробіологічних термінів для занять з професійної іноземної мови студентів-агробіологів. Автор надає рекомендації щодо урахування фахової спрямованості студентів та міжпредметних зв'язків під час складання фахового глосарія. У статті наводяться проблеми викладання іноземної мови через реалізацію міжпредметних зв'язків навчальних дисциплін немовних вузів та засоби їх подолання.

Ключові слова: міжпредметні зв'язки, фаховий глосарій, іноземна мова, міжкультурний підхід, предмети гуманітарного циклу, навчальна дисципліна, термін, аграрний вуз.

Постановка проблеми. Теоретичною базою будови навчання іноземним мовам є комунікативний та індивідуальний підхід,що передбачає спрямованість навчального процесу на навчання спілкуванню. Ціллю навчання іноземній мові є практичне оволодіння мовою, що має передумовою формування комунікативної компетенції, яка означає здатність адекватного використання мови в різних ситуаціях спілкування. Міжкультурний підхід передбачає вивчення будь-якої іноземної мови з урахуванням знань які було отримано з різних навчальних дисциплін середньої та вищої шкіл.

Мета роботи – дослідження зв'язку іноземних мов з навчальними дисциплінами освітніх закладів України.

Виклад основного матеріалу. Роботи багатьох педагогів, філософів та науковців різних часів було присвячено питанню міжпредметних зв'язків. Наприклад, Василь Сухомлинський у книжці «Сто порад вчителю» зазначає:

«Про міжпредметні зв’язки говориться дуже багато. Кожному вчителю потрібно шукати у своєму предметі точки зіткнення з матеріалом інших предметів. Та найбільш глибокі зв’язки – я в цьому твердо переконаний – лежать не скільки в змісті фактичного матеріалу, скільки в характері розумової праці». Використання міжпредметних зв’язків було основою формування гармонійної особистості в Античному світі, зокрема було пріоритетним завданням педагогічної діяльності Платона. Із метою виховання справжніх філософів, яким була властива міць не тільки тіла, але й розуму у своїй «Академії» Платон поєднав вчення Сократа і вчення піфагорійців. Від Сократа він перейняв метод діалектики, іронію, інтерес до етичних проблем; від Піфагора – ідею освіти та виховання за допомогою символів, математики, а також використання цієї науки людиною для пізнання природи і самої себе [1].

Міжпредметні зв'язки — це цільові і змістові збіги, що існують між навчальними предметами. Вони відображають у змісті навчальних дисциплін ті діалектичні зв'язки, які об'єктивно діють у природі та суспільстві й пізнаються сучасними науками. Сучасні тенденції синтезу та інтеграції знань підвищують значення міжпредметних зв'язків у навчанні.

Навчання іноземній мові в середній школі передбачає тісний зв'язок між предметами всієї шкільної програми. Іноземна мова надає можливість познайомитись з іншою соціальною культурою, іншими видами державного устрою, життям та побутом людей різних країн, їх національними особливостями, історією тощо.

Формування комунікативної культури особистості передбачає розвиток перспективних здібностей та вмінь учнів; навичок вправного спілкування в різних життєвих ситуаціях. Ще однією ціллю навчання іноземним мовам є розвиток особистості яка бажає та спроможна брати участь у міжкультурній комунікації іноземною мовою. Отже, використання міжкультурного підходу відповідає завданням які поставлені сьогодні перед середньою школою і сприяє більш ефективному викладанню іноземної мови в сучасних умовах Європейської інтеграції нашої країни.

Успіх оволодіння іноземною мовою в значної мірі залежить від того як предметний зміст цієї навчальної дисципліни відповідає інтересам та потребам учнів. Цю проблему допомагають вирішити міжпредметні зв'язки всієї шкільної програми. Під впливом міжпредметних зв'язків реформуються всі сторони пізнавальної діяльності учнів середньої школи, а знання набувають системний і міжпредметний характер.

Звісно, що використання міжпредметних зв'язків може бути ускладнено деякими причинами:

- відсутність узгодження програм з іноземних мов з іншими предметами;
- недостатність пізнавальних матеріалів для читання іноземною мовою для учнів середньої школи;
- зв’язок іноземної мови з предметами науково-природознавчого циклу не такий міцний як з предметами гуманітарного циклу.

Це пояснюється тим, що тексти з біології, хімії,фізики, математики містять спеціальні терміни, які потребують глибоких фахово спрямованих знань для використання їх як активного вокабуляру.

Отже, середня школа реалізує міжкультурний підхід через міжпредметні зв'язки іноземної мови з іншими дисциплінами переважно на базі предметів гуманітарного циклу.

Міжпредметні зв'язки іноземної мови з навчальними дисциплінами вищої школи часто відрізняються науково-природознавчою або технічною спрямованістю. Тематику та ситуації предмету «Іноземна мова» упорядники навчальних програм та підручників вищої школи обирають з повсякденного та професійного оточення студентів. Тому, ця дисципліна відкрита для використання факторів з різних сфер знань, змісту навчальних предметів середньої школи та вузу.

Взаємозв'язки іноземної мови з іншими навчальними предметами різноманітні та багатофункціональні. Використання міжпредметних зв'язків – одна з найбільш складних методичних завдань викладача іноземної мови. Вона потребує знань та розумінь базової тематики програм та підручників інших

предметів. Реалізація міжпредметних зв'язків у практиці навчання передбачає співпрацю викладачів іноземної мови та колег з профілюючих кафедр, виклик у студентів зацікавленості у використанні іноземної мови для підвищення власної компетентності та конкурентоспроможності на сучасному ринку праці.

Використання міжпредметних зв'язків у вищій школі буде розглянуто у цій статті на прикладі складання глосаріїв агробіологічних термінів для занять з професійної іноземної мови студентів-агробіологів.

Термінологічна лексика є одним з основних засобів поповнення словникового запасу мови для спеціальних цілей, тому що сільськогосподарська техніка постійно удосконалюється, з'являються нові наукові розробки та дослідження в області хімії, біології та агрономії, що спричиняє появу безліч нових термінів.

Сучасні навчальні методичні курси як правило забезпечуються додатком у вигляді глосарія основних термінів, поданих у конкретному навчальному посібнику. Мета таких глосаріїв – подолання різноманітних труднощів, пов'язаних з неточним розумінням фахових термінів іноземною мовою та їх некоректним використанням.

Для того щоб було досягнуто мету складання фахового глосарія, необхідно уважно підходити до відбору лексичного матеріалу з урахуванням фахової спрямованості студентів та міжпредметних зв'язків. Різні мовні одиниці (слова, словосполучення, граматичні конструкції, словотворчі елементи) мають різну частотність, та чим частіше вони зустрічаються в контексті, тим більш потрібно тлумачення їх значення.

По-перше, потрібно методично правильно підійти до відбору іншомовних термінів навчального глосарія. Необхідно врахувати попередні знання, отримані в середній школі та професійні знання студентів. Треба уникнути того, щоб відповідність рівня інформації рівню компетенції студентів в області «Агрономії» рідною мовою не перешкоджав розумінню англомовного тексту, не знизив інтересу до читання фахової іншомовної літератури. Тому, разом з викладачами профілюючих кафедр потрібно визначити вже вивчені, актуальні

та базові теми зі спеціальності, а потім з урахуванням цих тем треба скласти тематичний системно пов'язаний навчальний глосарій іноземною мовою. Зазвичай теми укладаються від простого (загального) до більш складного в плані мовної форми та змісту. Наприклад, розділ «Загальна ботаніка» можна почати з теми «Загальна структура рослини». Тут будуть відокремлені такі терміни як: рослина, корінь, стебло, лист, брунька, квітка, плід. Поступово з ускладненням тем студенти перейдуть до вивчення таких термінів як: вегетативна частина рослини, стрижнева система кореню, фотосинтез листа, онтогенез листа, живлення рослини, статеве розмноження тощо.

Отже, під час відбору розділів необхідно враховувати два основних принципи:

- наявність обраних розділів у програмах з підготовки фахівців в області агрономії;
- актуальність тематики обраних розділів.

Після того як розділи обрано, треба виділити в них терміни для складання глосарія.

Під час відбору термінів бажано дотримуватись певних критеріїв:

- частотність термінів біологічного характеру;
- відповідність агробіологічній темі;
- актуальність, яка відображає сучасні розробки в області біології, хімії, агрономії;
- практична важливість, яка значно впливає на розуміння й переклад контексту.

Висновки. На жаль, не завжди вдається використати міжпредметні зв’язки під час викладання фахової іноземної мови в аграрному вузі. Це пов'язано зі скороченням часів викладання іноземної мови в немовних вузах. Таке скорочення блокує роботу міжпредметних зв'язків і перетворює викладання іноземної мови вищої школи на повторення програми середньої школи. Викладачі іноземних мов аграрних вузів сподіваються на збільшення часів викладання іноземної мови у зв'язку з сучасними реформами в Україні. Адже

сучасний фахівець будь якої сфери повинен володіти хоча б однією іноземною мовою для того щоб якомога швидше підняти Україну до рівня розвинутих країн світу.

Зрозуміло, що ідеальним для викладача іноземної мови вищого аграрного навчального закладу було б отримання другої вищої освіти агробіологічної спрямованості, для того щоб професійно і грамотно підходити до викладання іноземної мови за фахом для студентів вузу. В такому випадку цілі міжпредметних зв'язків було б досягнуто стовідсотково. Якщо цього нема, спільна робота викладачів кафедри іноземних мов і фахових профілюючих кафедр сприятиме методично грамотній організації навчального процесу з підготовки висококваліфікованих та конкурентоспроможних фахівців-аграріїв.

Література

1. http://5fan.info/jgeqasujgyfsmerqas.html
2. Гринев С.В. Введение в терминоведение / С.В. Гринев. – М.: Московский лицей, 1993. – 309 с.
3. Гриценко С.П., Балалаєва О.Ю. Латинська мова для студентів-агробіологів. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.

References

1. http://5fan.info/jgeqasujgyfsmerqas.html
2. Griniov S.V. Vvedeniye v terminovedeniye/ S.V. Grinyov. – M.: Moskovskiy litsey, 1993. – 309 p.
3. Gritsenko S.P., Balalayeva O.Y. Latyns’ka mova dlya studentiv-agrobiologiv. Navchalnyi posibnyk. – K.: Tsentr navchal’noyi literatury, 2006. – 384 p.

Shevchenko S.P.

assistant professor of foreign languages department, Tavria State Agrotechnological University, svstas@rambler.ru

Ukraine, Melitopol

FOREIGN LANGUAGE AND ITS CONNECTION WITH ACADEMIC DISCIPLINES

The article is concerned the question of a foreign language connection with academic disciplines. The author exemplifies the realization of interdisciplinary connection in the secondary and high schools of Ukraine. High school interdisciplinary connection use is considered on the example of ESP course agrobiological term glossary. The author is stressed how important is to take into account the specific professional themes while making up the glossary. The problems of a foreign language teaching and realization of high school interdisciplinary connection, and the means of their overcoming are offered.

Key words: interdisciplinary connection, professional glossary, foreign language, intercultural approach, the humanities, academic discipline, term, agrarian high school.

Відомості про автора:
ПІБ: Шевченко Світлана Петрівна
Поштова адреса: вул. Комінтерна, буд. 76
м. Мелітополь, Запорізька обл., 72304
Україна
моб. тел. 0663304791, 0970526500
e-mail: svstas@rambler.ru